

Werkplekleren in de gemoderniseerde derde graad A- en D/A-finaliteit: op weg naar een schooleigen visie

1 Situering

Binnen de verplichting tot werkplekleren en stage in de derde graad voor de studierichtingen van de A- en de D/A-finaliteit bevelen we scholen aan om na te gaan welke kwaliteitsvolle vormen van werkplekleren zinvol en haalbaar zijn. Verschillende vormen van contact met de arbeidssituatie bieden immers een meerwaarde voor de realisatie van leerplandoelen in de A- en D/A-finaliteit en de voorbereiding op een vlotte overstap naar de arbeidsmarkt. Dit reflectiedocument wil scholen ondersteunen in het maken van weloverwogen keuzes met betrekking tot de inzet van werkplekleren.

2 Werkplekleren?

Onder ‘werkplekleren’ verstaan we een breed continuüm van leeractiviteiten die zijn gericht op het verwerven van algemene of beroepsgerichte competenties, waarbij de arbeidssituatie de leeromgeving is en de leerling er fysiek aanwezig is. Het gaat onder meer om:

- observatie-activiteiten;
- praktijklessen op verplaatsing;
- externe praktijkopleidingen;
- leerlingenstages.

Mini-ondernemingen, de inzet van gastleraren, bezoek aan een vakbeurs ... zijn waardevolle initiatieven maar vallen niet onder de definitie van werkplekleren.

Duaal leren is de meest uitgesproken vorm van werkplekleren, maar valt onder een specifieke regelgeving en wordt hier verder niet besproken.¹ De verschillende vormen van werkplekleren zijn op arbeidsrechtelijk vlak niet onder één noemer te vatten. Voor meer duidelijkheid, verwijzen we naar de [mededeling ‘Leerlingen verrichten arbeid - Een juridische leidraad voor de school’](#).

Het is belangrijk dat het volume voldoende groot is in relatie tot de vooropgestelde doelen.

3 Waarvoor kan werkplekleren worden ingezet?

Werkplekleren wordt in de eerste plaats ingezet voor de verwerving van specifieke beroepscompetenties. Leerlingen krijgen de mogelijkheid om competenties die ze op school hebben verworven in de praktijk toe te passen of te verdiepen; ze werken met (hoogtechnologische)

¹ Voor meer info over duaal leren kan je terecht op [duaal leren \(katholiekonderwijs.vlaanderen\)](http://duaal.leren.katholiekonderwijs.vlaanderen).

infrastructuur die niet voorhanden is op school ... Daarnaast kan werkplekleren ook andere doelen dienen:

- de ontwikkeling van een aantal generieke competenties zoals werken in teamverband, kwaliteitsbewust, economisch, veilig en duurzaam handelen. Leerlingen kunnen op de werkplek ook aan maturiteit winnen;
- de oriëntatie op de praktijk in het kader van (onderwijs)loopbaanbegeleiding: leerlingen ontdekken de mogelijkheden op de arbeidsmarkt wat hen ondersteunt bij de oriëntatie in de verdere (onderwijs)loopbaan;
- de socialisatie van leerlingen in een werkplek. De ervaring met werkplekleren vergemakkelijkt de transitie van leerlingen naar de arbeidsmarkt.

4 Aandachtspunten bij het ontwerp van werkplekleren

Bij het uitstippelen van een beleid voor werkplekleren moeten steeds drie perspectieven worden verzoend: dat van de leerling, de school en de werkplek. De verschillende vormen van werkplekleren stellen andere verwachtingen ten aanzien van leerlingen, scholen en werkplekken. Bij de keuzes die worden gemaakt, kunnen deze aandachtspunten in overweging worden genomen:

- te bereiken doelen: verwerven van specifieke beroepscompetenties, oriëntering, socialisatie ... ;
- verwachtingen ten aanzien van de leerlingen: beginsituatie, wat hebben zij nodig om te kunnen groeien ... ;
- verwachtingen ten aanzien van de werkplek: infrastructuur, mentor, duur ... ;
- rol van de leraar: lesgever, coach van het leertraject op de werkplek ... ;
- evaluatie: gewicht van de evaluatie van het werkplekleren, rol van de mentor, ... ;
- schoolorganisatie: duur, moment in het leertraject, alternerend/blok ...

5 Op weg naar een visie op werkplekleren in je school

Een visie over werkplekleren moet aansluiten bij het wettelijk kader, het pedagogisch project, de schoolorganisatie, de schoolcultuur, de regionale mogelijkheden op de arbeidsmarkt ... Bij het ontwikkelen van een schooleigen visie is het daarnaast ook belangrijk na te gaan welke behoeften er leven en welk draagvlak er is bij leerlingen en leraren.

Om tot een gefundeerde keuze te komen kan je in eerste instantie een analyse van beïnvloedende factoren maken. Die analyse kan gebeuren vanuit verschillende reflectievragen die de keuze en vormgeving van werkplekleren in de school en de verschillende studierichtingen mee kunnen bepalen.

In een tweede fase bepaal je vanuit de huidige situatie de gewenste situatie en ga je na welke stappen er nodig zijn om die visie succesvol te realiseren. Bv. nieuwe vormen van werkplekleren introduceren, de schoolorganisatie aanpassen, taakverdeling en opdrachtverdeling herbekijken ...

6 Analyse beïnvloedende factoren

Lerarenteam: ervaring,
draagvlak, rolverdeling...

Hulpvragen

Leer- en leefklimaat op school

- Hoe staat het lerarenteam tegenover werkpleklers in de school? In de verschillende studierichtingen?
- Hoe kan de arbeidssituatie binnengebracht worden in de lessen? Welke doelen worden hiermee nagestreefd? Welke leerplandoelen kunnen hiermee (deels) gerealiseerd worden?

Ervaring

- Welke **ervaring** is er in huis om werkpleklers te organiseren en te begeleiden?
- Wat kan een lerarenstage bijdragen?

Draagvlak

- Is er bij de leraren in de school een draagvlak voor werkpleklers? Is er een draagvlak om nieuwe vormen van werkpleklers te verkennen in functie van de te bereiken doelstelling?
- Hoe hou je rekening met de inbreng van leraren in de vormgeving van werkpleklers?

Taakverdeling

- Wie neemt welke rol en taken op bij werkpleklers?
- Welke expertise heb je al aan boord?
- Hoe verhoog je de samenwerking tussen de werkplek en leraren?

Identiteit van de school:
pedagogische visie,
studieaanbod, organisatie

Hulpvragen

- Welke **waarden** in het opvoedingsproject inspireren je?
- Welke **doelen** streef je na bij werkpleklers?
- Werkt de school momenteel op structurele wijze samen met **externe partners**? Zijn de belangen van de partners verenigbaar met de visie van de school?
- Welke **samenwerkingsvorm** met bedrijven (gastsprekers, bedrijfsbezoeken, simulaties, observatiestages, stages, praktijklessen op verplaatsing, duaal leren ...) sluit het best aan bij de **opvattingen** en de **mogelijkheden** (o.a. infrastructuur) van de school?
- Welke **studierichtingen** komen in aanmerking voor samenwerking met het bedrijfsleven? Voor welke vormen van samenwerking?
- Welke impact heeft de organisatie van werkpleklers op de **organisatie** van de school?
- Is werkpleklers een **efficiënte** manier om de vooropgestelde doelen te bereiken?

Werkpleklers

Leerlingen
en ouders

Hulpvragen

- Welke **meerwaarde** zie je voor de leerlingenpopulatie van je school?
- Welke **vormen van werkpleklers** zijn geschikt voor de leerlingen uit een studierichting?
- Hoe **informeer** je leerlingen en ouders?

Wettelijk kader

Hulpvragen

- Ben je op de hoogte van het **wettelijk kader**?
 - [Omzendbrief](#)
 - [Themapagina Katholiek Onderwijs Vlaanderen](#)
- Hoe vertaal je je beleid naar het schoolreglement?

Lokale arbeidsmarkt

Hulpvragen

- Hoe ziet de **lokale arbeidsmarkt** eruit? Welke type bedrijven zijn er in de ruime omgeving (KMO, grote bedrijven)? Welke meerwaarde kunnen ze bieden voor de opleiding van de leerlingen?
- Zijn er voldoende bedrijven bereid om een vorm van werkpleklers te ondersteunen?
- Heb je ondersteuning nodig van [sectoren](#)?
- Meer informatie over het aantal vacatures en werkzoekenden per regio vind je op de website van de VDAB [beroepen in cijfers](#).